

Jeugdcriminaliteit: beter voorkomen dan genezen

augustus 2023

Jeugdcriminaliteit is een complex probleem dat niet alleen door politie en justitie kan worden aangepakt. Professionals in het sociaal domein spelen een cruciale rol bij vroegsignalering en het voorkomen van afglijden naar criminaliteit. Het voorkomen van jeugdcriminaliteit vereist een proactieve benadering waarbij professionals signalen leren herkennen en adequaat reageren. Het is essentieel om risico- en beschermende factoren in kaart te brengen en te begrijpen. Door de samenwerking tussen verschillende partijen te bevorderen en de omgeving van jongeren positief te beïnvloeden, kunnen we gezamenlijk stappen zetten om jeugdcriminaliteit te verminderen en jongeren een positieve toekomst te bieden.

Ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit

De ontwikkelingen in jeugdcriminaliteit laten zien dat deze problematiek een breed spectrum aan strafbare handelingen omvat, variërend van kleine vergrijpen tot zeer ernstige delicten. Hoewel de cijfers aantonen dat het aantal minderjarige verdachten in de afgelopen 15 jaar is afgenomen, is er een zorgwekkende stijging te zien van jongeren die betrokken zijn bij ernstige vormen van criminaliteit. Het is van cruciaal belang om een onderscheid te maken tussen experimenteel gedrag dat binnen de leeftijdsfase valt en het daadwerkelijk plegen van zware delicten, zoals gewelddadige misdrijven en overvallen. Door te kijken naar de patronen en ontwikkelingen die zich voordoen, in plaats van alleen te focussen op individuele incidenten, kunnen we een beter begrip krijgen van de complexiteit en risicofactoren die gepaard gaan met jeugdcriminaliteit.

Signalen

Vanuit het onderzoek "Onderwijs en maatschappelijke weerbaarheid tegen ondermijnende (jeugd)criminaliteit" van Jennifer van den Broek, komen de volgende signalen naar voren binnen het onderwijs:

- Storend gedrag
- Beweeglijk in school
- Negatief over politie
- Liegen/smoesjes
- Gewelddadig gedrag
- Rondhangen
- Teruggetrokken gedrag
- Schoolverzuim
- Slechtere schoolresultaten

Jeugdcriminaliteit voorkomen

Om jongeren te betrekken bij de samenleving en jeugdcriminaliteit te voorkomen, zijn autonomie, verbondenheid en competentie cruciale factoren. Jongeren hebben doelen nodig in hun leven, zoals naar school gaan, een studie volgen of werken, om een gevoel van richting en betrokkenheid te ervaren. Daarnaast is het essentieel dat ze zich gewaardeerd en gehoord voelen, zodat ze het gevoel hebben erbij te horen. Een veilige omgeving speelt een vitale rol in het welzijn van jongeren en beschermt hen tegen negatieve invloeden die hen kwetsbaar kunnen maken voor jeugdcriminaliteit. Het creëren van een omgeving waarin jongeren autonomie kunnen ontwikkelen, zich verbonden voelen met anderen en competentie kunnen opbouwen, draagt bij aan het voorkomen van jeugdcriminaliteit en bevordert hun positieve participatie in de samenleving.

Risico- en beschermende factoren

Om de ingroei en doorgroei van jongeren in de georganiseerde criminaliteit te voorkomen of te stoppen is het belangrijk om te weten welke beschermende en risicofactoren hierachter schuil gaan. Een interventie heeft namelijk de meeste kans van slagen als je beïnvloedbare en niet-beïnvloedbare risico- en beschermende factoren in beeld brengt. Deze helpen om een probleem kleiner te maken.

Beschermende factoren die de kans op rekrutering verkleinen:

- Kunnen reflecteren
- Moreel inzicht hebben
- Het criminele leven als stressvol ervaren
- Een betekenisvolle, ondersteunende derde hebben
- Erkenning krijgen voor talenten en succeservaringen
- Een verandering van omgeving
- Een nieuwe identiteit ontwikkelen
- Ambities hebben
- Financiële opbrengst valt tegen
- Geen schulden hebben
- Een baan hebben
- Positieve levensloopgebeurtenissen, zoals het vinden van een partner, werk, ouderschap

Risicofactoren die de kans op rekrutering vergroten:

- Drugsgebruik
- Laag opgeleid zijn
- Geen dagbesteding hebben (schoolverlater, geen baan)
- Financieel kwetsbaar zijn
- Antisociale persoonlijkheidskenmerken hebben
- Een gevoel van desillusie hebben
- Een werkomgeving hebben waarin sociale banden met georganiseerde criminaliteit ontstaan
- Bij een (criminele) jeugdgroep (willen) horen
- Het idee hebben dat georganiseerde criminele groepen een aantrekkelijke levensstijl leiden, makkelijk en snel geld verdienen
- In de sociale omgeving zijn georganiseerde criminele groepen actief
- Tijdens de jeugd of adolescentie zijn geweldsdelicten gepleegd

Sommige factoren kun je niet of nauwelijks beïnvloeden, maar je kunt er wel alert op zijn. Het vergroot namelijk het risico dat jongeren in de criminaliteit belanden. Hieronder staan de verschillende factoren.

- Familiebanden binnen de georganiseerde criminaliteit
- Vrienden en kennissen binnen de georganiseerde criminaliteit
- Een criminele achtergrond hebben
- Criminele vaardigheden hebben
- Een specifieke expertise of beroep hebben

Hoe kunnen we criminaliteit onder jongeren voorkomen?

Samen kunnen we inzetten om jeugdcriminaliteit te voorkomen door ons te richten op de volgende tips. Deze tips benadrukken het belang van samenwerking, preventie, onderwijs en vroegtijdige interventie als pijlers voor het voorkomen van jeugdcriminaliteit.

1. Samenwerking en preventie

Werk actief samen met verschillende betrokken partijen, zoals scholen, jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg en politie, om een preventieve aanpak te realiseren. Deel informatie om een compleet beeld te krijgen van de situatie en werk gezamenlijk aan preventieve maatregelen en interventies. Creëer een veilige en gezonde omgeving voor jongeren.

2. Toekomstperspectief en onderwijs

Bied jongeren toekomstperspectief via onderwijs. Betrek scholen bij de aanpak en voorzie onderwijspersoneel van informatie en handelingsperspectief. Wees alert op signalen die kunnen wijzen op mogelijke betrokkenheid bij criminaliteit, zoals gedragsveranderingen, afwijkend gedrag en schoolverzuim.

3. Vroegtijdige signalering en passende interventie

Onderneem actie bij het signaleren van risicovol gedrag. Zet passende interventies in en bied ondersteuning aan betrokken jongeren, zoals gesprekken, begeleiding en verwijzing naar specialistische hulpverlening. Bespreek thema's als gezond gedrag, conflictoplossing, weerbaarheid en het maken van verantwoordelijke keuzes. Betrek ook ouders/verzorgers bij deze processen.

4. Versterk beschermende factoren

Identificeer en versterk beschermende factoren in het leven van jongeren, zoals gezonde relaties en positieve sociale vaardigheden. Moedig ouders aan om een ondersteunende omgeving te bieden.

5. Deskundigheid en training

Neem deel aan relevante trainingen om je kennis, vaardigheden en je netwerk te vergroten. Dit stelt je in staat om jeugdcriminaliteit effectief te voorkomen en jongeren adequaat te ondersteunen.

Door deze adviezen toe te passen, kunnen professionals die met jongeren werken een belangrijke rol spelen in het voorkomen van jeugdcriminaliteit. Hun alertheid, kennis en samenwerking zijn van cruciaal belang om jongeren te beschermen en hen te begeleiden naar een positieve en gezonde toekomst.

Webinarreeks 'Samenwerken aan preventie van jeugdcriminaliteit'

Het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid (NCJ) en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) organiseerden medio 2023 een reeks van drie webinars over de preventie van jeugdcriminaliteit. De webinars zijn terug te kijken via onderstaande links.

[Webinar 1: Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit](#)

[Webinar 2: Risico- en beschermende factoren bij jeugdcriminaliteit](#)

[Webinar 3: Hoe pak ik als professional de vroegsignalering op?](#)

De informatie in deze infosheet is gebaseerd op kennis die verspreid is via de webinarreeks 'Samenwerken aan preventie van jeugdcriminaliteit'.

